

Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

Scrúdú na hArdteistiméireachta
2025

Scéim Mharcála

Polainnis

Gnáthleibhéal

Nóta do mhúinteoirí agus do dhaltáí faoi úsáid scéimeanna marcála foilsithe

Níl sé i gceist go mbeidh scéimeanna marcála atá foilsithe ag Coimisiún na Scrúduithe Stáit ina ndoiciméid aonair. Is acmhainn riachtanach iad le haghaidh scrúdaitheoirí a gcuirtear oiliúint orthu maidir le léirmhíniú ceart a fháil ar an scéim agus cur i bhfeidhm ceart na scéime. Is éard atá i gceist leis an oiliúint seo, i measc nithe eile, samplaí d'obair dhaltáí a mharcáil agus na marcanna a bhronntar a phlé, chun cur i bhfeidhm ceart na scéime a shoiléiriú. Ina dhiaidh sin déanann na Scrúdaitheoirí Comhairleacha monatóireacht ar obair na gceartaitheoirí chun cur i bhfeidhm comhsheasmhach agus cruinn na scéime marcála a chinntiú. Déanann an Príomhscrúdaitheoir maoirseacht ar an bpróiseas seo, le cabhair ó Phríomhscrúdaitheoir Comhairleach de ghnáth. Is é an Príomhscrúdaitheoir an t-údarás deiridh maidir le cé acu ar cuireadh an scéim mharcála i bhfeidhm i gceart ar aon phíos a oibre iarrthóra nó nár cuireadh.

Is dréachtdhoiciméid iad scéimeanna marcála. Cé go n-ullmhaítear dréachtscéim mharcála roimh an scrúdú, ní chuirtear an scéim i gcrích go dtí go gcuireann ceartaitheoirí i bhfeidhm í ar obair iarrthóirí agus go mbailítear an t-aiseolas ó na ceartaitheoirí go léir agus go ndéantar é a mheas maidir leis an réimse iomlán freagraí ó iarrthóirí, maidir le leibhéal iomlán deacrachta an scrúdaithe agus maidir leis an ngá le comhsheasmhacht a chaomhnú ó thaobh caighdeáin de ó bhliain go bliain. Tá an scéim deiridh ar fáil sa doiciméad foilsithe sin, de réir mar a cuireadh i bhfeidhm í ar obair na n-iarrthóirí go léir.

I gcás scéimeanna marcála a chuimsíonn réitigh shamplacha nó freagraí samplacha, is fiú a thabhairt faoi deara nach bhfuil sé i gceist go mbeidh siad uileghabhálach. D'fhéadfadh leaganacha difriúla nó malartacha a bheith inghlactha freisin. Ní mór do scrúdaitheoirí gach freagra a mheas de réir a bhfiúntais, agus moltar dóibh dul i gcomhairle lena Scrúdaitheoirí Comhairleacha i gcás amhrais.

Scéimeanna Marcála sa Todhchaí

Ba chóir go seachnaítear aon tuairimí faoi scéimeanna marcála sa todhchaí más tuairimí bunaithe ar scéimeanna ón am atá thart iad. Cé go bhfuil na bunphrionsabail mheasúnachta mar an gcéanna, d'fhéadfadh sé go mbeadh athrú ar na sonraí a bhaineann le marcáil cineál faoi leith ceiste i bhfianaise fheidhm na ceiste sin sa scrúdú trí chéile in aon bhliain ar leith. Tá an fhreagracht ar an bPríomhscrúdaitheoir in aon bhliain ar leith cinneadh a dhéanamh ar conas is fearr a chinntiú go mbeidh measúnú cóir agus cruinn ar obair iarrthóirí agus chun a

chinntiú go mbeidh comhsheasmhacht ann maidir le caighdeán an mheasúnaithe ó bhliain go bliain. Dá réir sin, d'fhéadfadh sé go mbeadh athrú ar ghnéithe den struchtúr, mionsonraí agus cur i bhfeidhm na scéime marcála maidir le scrúdú faoi leith ó bhliain amháin go bliain eile gan fógra.

Agus an scéim mharcála á léamh is cóir na pointí a leanas a chur san áireamh:

- Maidir le gach roinn den scrúdú níor chóir a mheas nach féidir glacadh le haon fhreagra ach amháin na freagraí a thugtar ar an scéim mharcála. Is féidir glacadh le nathanna cainte, frásaí agus focail eile atá ar comhchiall leis na cinn atá ar fáil ar an scéim mharcála fhoilsithe chomh maith.
- Braitheann na mionsonraí a theastaíonn in aon fhreagra ar an gcomhthéacs agus ar an gcaoi a gcuirtear an cheist, agus ar an líon marcanna atá ar fáil don fhreagra ar an scrúdpháipéar. D'fhéadfadh riachtanais agus leithdháileadh na marcanna athrú ó bhliain go bliain, dá réir sin.
- Caithfear focail, nathanna cainte nó frásaí a úsáid i gceart i gcomhthéacs agus níor cheart iad a bhréagnú, agus más léir go n-úsáidtear go mícheart iad nó go mbréagnaítear iad, ní féidir na marcanna a thabhairt.
- Mar riail ghinearálta, más ann d'amhras faoi bhailíocht aon fhreagra, ní mór do scrúdaitheoirí dul i gcomhairle lena scrúdaitheoir comhairleach sula mbronntar marcanna.

TABHAIR FAOI DEARA: Agus an scéim mharcála seo á léamh, ba chóir aird a thabhairt ar na pointí seo a leanas:

Léiríonn **tulslais** / roimh fhreagra go bhfuil an freagra comhchiallach leis an gceann a tháinig roimhe nó gur freagra malartach é. Ní féidir glacadh le freagraí a bhfuil tulslais eatarthu mar fhreagraí éagsúla, mar sin.

Léiríonn **tic✓** roimh fhreagra gur freagra ann féin é, a d'fhéadfaí a mheas mar fhreagra nach bhfuil baint aige le haon fhreagraí molta eile ar an gceist.

Léiríonn **lúibíní cruinne ()** ábhar nach meastar a bheith riachtanach chun marcanna iomlána a bhaint amach.

Nótaí mínithe a úsáidtear sa mharcáil

Ní thugtar nótaí mínithe sna freagraí uile

Nóta Mínithe	Brí
✓	Ceart
_____	Earráid(i) teanga/gramadaí
~~~~~	Doiléir
SMM	Scéim Mharcála Mhionathraithe curtha i bhfeidhm
^	Easnamh
-	Níor freagraíodh an cheist
[...]	Ábhar neamhábhartha
{...}	Freagraí tugtha sa teanga mhícheart

Freagraí tugtha sa teanga mhícheart e.g. freagraí as Gaeilge/as Béarla nuair is í an Pholainnis atá de dhíth nó freagraí sa Pholainnis nuair is í an Ghaeilge/Béarla atá de dhíth – bronn 50% de na marcanna.

Część A	Czytanie	120 punktów
----------------	-----------------	--------------------

Zadanie 1: Tekst 1 (40 marc)

(a) *Co mówi Ania na temat 1 listopada? Podaj 2 szczegóły.* (akapit 1)

Dhá cheann ar bith:

(2 x 3 mharc)

- ✓ Wszystkich Świętych/święto
- ✓ lubi ten dzień
- ✓ nie idzie się do szkoły
- ✓ wspominamy zmarłych
- ✓ spotykamy się z rodziną

- (b) *Podaj 2 informacje dotyczące cmentarza, na który pojechała Ania.* (akapit 2)

Dhá cheann ar bith:

(2 x 2 mharc)

- ✓ na wsi
- ✓ mały
- ✓ niedaleko lasu
- ✓ pochowani są tam dziadkowie jej taty

- (c) *Co robił tata Ani wraz ze swoimi dziadkami w wakacje? Podaj 3 szczegóły.*
(akapit 2)

Trí cheann ar bith:

(3 x 2 mharc)

- ✓ zrywał truskawki
- ✓ chodził nad jezioro
- ✓ chodził do lasu/na grzyby

- (d) *Cé a thug cuairt ar Ania agus a teaghlach Oíche Nollag? Cuir tic* ☒ *le trí fhreagra chearta ó na sé bhosca thíos.* (alt 3)

A (2 mharc)

C (2 mharc)

F (2 mharc)

- (e) *Cuir in iúl an bhfuil na ráitis a leanas fíor nó bréagach. Cuir tic (✓) sna boscaí cuí.*
(ailt: 3, 4, 5)

	Fíor	Bréagach	Marcanna
(i) Roinn teaghlach Ania abhlann naofa.	✓		-
(ii) Bhí iasc ar an mbord le linn shuipéar na féile.		✓	2
(iii) Bhraith Ania go hiontach.	✓		2
(iv) Bhí achrann beag idir máthair agus seanathair Ania.	✓		2
(v) D'oscail Ania a bronntanas go tapa.		✓	2
(vi) Bhí athair Ania ag seinm carúil Nollag ar an bhfliúit.		✓	2

- (f) *Luaigh trí shonra faoin méid a chonaic Ania tríd an bhfuinneog.* (alt 5)

Trí cinn ar bith:

(3 x 2 mharc)

- ✓ dorchadas
- ✓ sneachta
- ✓ calóga sneachta atá ag glioscarnach
- ✓ laindéar

- (g) *Cad faoi a raibh Ania ag smaoineamh?* (alt 6)
Ceann amháin díobh seo: (2 mharc)

- ✓ Go raibh sí sásta.

✓ Bhí sí ag iarraidh go mairfidh an nóiméad go deo.

Zadanie 2: Tekst 2 (40 marc)

(a) Dopasuj **śródtytuły** z ramki do odpowiednich części **tekstu 2** oznaczonych cyframi 2 – 6.

- 2. Przyjaźń i przygoda (2 mharc)
- 3. Harcerska zaradność (2 mharc)
- 4. Pomoc innym (2 mharc)
- 5. Kontakt z naturą (2 mharc)
- 6. Kary (2 mharc)

(b) Uzupełnij poniższą tabelkę na podstawie **tekstu 2**.

(część 1)

(i) Co oznacza skrót ZHP?	Związek Harcerstwa Polskiego	2 mharc
(ii) Kiedy powstał ZHP?	Przed II wojną (światową)	2 mharc

(c) Określ, czy podane zdania (ii) – (vi) to **prawda** czy **fałsz**. Odpowiedzi zaznacz (✓)

w tabeli, zgodnie z przykładem (i).

(części: 2, 3)

	Prawda	Fałsz	Marcanna
(i) Dziewczeta i chłopcy należą do tych samych drużyn.		✓	0
(ii) Zbiórki harcerskie odbywają się raz w roku.		✓	2
(iii) Na swoim ślubie Olga Drahonowska i Andrzej Małkowski ubrani byli w harcerskie mundury.	✓		2
(iv) Harcerze sami budują obóz.	✓		2
(v) Na obozie harcerze wywieszają polską flagę każdego wieczoru.		✓	2
(vi) Harcerze potrafią przetrwać w trudnych warunkach.	✓		2

(d) Cabhraíonn gasóga le daoine eile. Luaigh trí shampla de chabhair den sórt sin. (roinn 4)

Trí cheann ar bith:

(3 x 2 mharc)

- ✓ le linn tuilte
- ✓ i gcás tine
- ✓ siopadóireacht do dhaoine aosta
- ✓ cuairt a thabhairt ar dhaoine atá tinn
- ✓ bronntanais a thabhairt do dhílleachtaí

(e) Tabhair trí shonra faoi riachtanais na scile ar a dtugtar Trí Chleite.

(roinn 5)

Trí cheann ar bith:

(3 x 2 mharc)

- ✓ gan a bheith ag caint ar feadh 24 uair
- ✓ gan a bheith ag ithe don chéad 24 uair eile
- ✓ dul i bhfolach sna coillte ionas nach féidir le haon duine é a aimsiú
nó
dul i bhfolach sna coillte (1 mharc)

(f) Cuir in iúl an freagra ceart ar cheisteanna (i) – (ii) thíos, cuir tic ☒ leis an mbosca in aice leis an freagra a roghnaíonn tú. Ná cuir tic ach le freagra amháin ar gach ceist. (roinn 6)

(i) Tá gasóg:

B (2 mharc)

(ii) Cad é an pionós a luaitear má bhristear riail gasóige?

D (2 mharc)

Zadanie 3: Tekst 3 (40 marc)

(a) Wskaż poprawną odpowiedź w pytaniach (i) oraz (ii), zaznaczając ☒ w okienku przy wybranej odpowiedzi. (część 1)

(i) Miasto profesora Miodka to:

C (2 mharc)

(ii) Od kiedy profesor Miodek prowadzi programy telewizyjne?

A (2 mharc)

(b) Jakie cechy profesora Miodka sprawiają, że jest lubiany przez Polaków? Podaj 3 szczegóły. (część 1)

Trí cheann ar bith:

(3 x 2 mharc)

- ✓ pasja
- ✓ osobowość
- ✓ Humor

- (c) Wypisz z tekstu **2** wyrazy, które mogą być użyte tylko w sytuacji nieformalnej. (część 2)

Dhá mhír ar bith:

(2 x 3 mharc)

- ✓ super
- ✓ wypas
- ✓ full wypas
- ✓ spoko

- (d) Déan cur síos ar Íreagairt Jan Miodek ar an bhfocal wow. (roinn 3)

- ✓ Éiríonn sé cantalach (2 mharc)

- (e) Cá bhfaigheann Jan Miodek na smaointe dá théacsanna? Tabhair ceithre shonra.

(roinn 4)

Ceithre mhír ar bith:

(4 x 2 mharc)

- ✓ nuachtáin
- ✓ leabhair
- ✓ siopadóireacht
- ✓ taisteal ar an traein
- ✓ taisteal ar an mbus
- ✓ labhairt le scoláirí
- ✓ beatha
- ✓ ó gach duine

- (f) De réir an tsampla thíos, meaitseáil colúin A agus B.

(roinn 5)

1.	2.	3.	4.
b)	a)	d)	c)
-	2 mharc	2 mharc	2 mharc

- (g) Uzupełnij **po polsku** zdania (ii) – (v), zgodnie z przykładem (i). Wybierz brakujące wyrazy z tabeli, użyj właściwej formy gramatycznej. Uwaga, jeden wyraz pozostanie niewykorzystany.

(1 mharc as an bhfocal ceart a roghnú, 1 mharc as an struchtúr gramadaí)

- (i) Jan Miodek jest **profesorem**.

- (ii) W programach profesora Miodka widzowie zadają pytania związane z **językiem** polskim. (2 mharc)

- (iii) Poprzez poprawność językową wyrażamy **szacunek** do innych użytkowników języka polskiego. (2 mharc)

- (iv) W dziedzinie **technologii** jest wiele słów, które pochodzą z języka angielskiego. (2 mharc)

- (v) Profesor Miodek ekscytuje się, gdy **opowiada** o języku. (2 mharc)

Część B: Pisanie (60: 30, 30)**Zadanie 4: (a) lub (b), lub (c)**

(30 marc: Ábhar 15 mharc, Léiriú 15 mharc)

Zadanie 5: (a) lub (b), lub (c)

(30 marc: Ábhar 15 mharc, Léiriú 15 mharc)

Ábhar:

An mhaith	15-11 mharc	Ábhar - ábhartha Comhleanúnachas an-mhaith Cuspóir na cumarsáide comhlíonta Gan mórán botúin sa tsainréim teanga
Maith	10-6 mharc	Ábhar - ábhartha ach teoranta Comhleanúnachas maith Aidhm na cumarsáide comhlíonta, a bheag nó a mhór. Roinnt botún sa tsainréim teanga
Réasúnta	5-0 marc	Ábhar - an-teoranta Comhleanúnachas réasúnta Easpa cruinnis san aidhm chumarsáide Cuid mhór botún sa tsainréim teanga

Cumas Scríofa:

An mhaith	15-11 marcanna	Stór focal an-mhaith Earráidí annamha gramadaí Mion-lomaistriúcháin Cuid is mó de na focail litrithe i gceart
Maith	10-6 marcanna	Stór focal maith Gramadach i gceart níos mó ná mhícheart Gan mórán aistriúchán ar iasacht Botúin litrithe rialta
Réasúnta	5-0 marc	Tá an stór focal go dona Gramadach mhícheart níos mó ná i gceart Trasnaíocht mhór ón nGaeilge Go leor botúin litrithe

Część A - Wywiad z Adamem Wajrak – dziennikarzem i przyrodnikiem (30 marks)

1. Uzupełnij tabelę. (2 × 3 m)

(i)	Ile lat Adam Wajrak mieszka w Puszczy Biaowieskiej?	27 lat
(ii)	Dlaczego Adam Wajrak przeprowadził się do puszczy?	Ceann amháin díobh seo: - jego żona chciała prowadzić w puszczy badania - puszcza to fascynujące miejsce - to miejsce urzekło go już w czasach studenckich nó - żona chciała się przeprowadzić (2m)

2. Jakie zajęcia wykonuje Adam Wajrak w puszczy? Podaj 3 szczegóły.

Aon **trí** cheann díobh seo a leanas:

(3 x 3 m)

- kosi trawę
- rąbie drzewo
- naprawia dach
- maluje płot
- sprząta szopę
- pisze artykuły

3. Co Adam Wajrak robi rano?

Aon **cheann** ar bith de:

(3 m)

- idzie do lasu
- obserwuje przyrodę
- je śniadanie
- zabiera psa na spacer

4. Jakie zwierzęta można spotkać w Puszczy Białowieskiej? Podaj 3 szczegóły.

(3 × 3 m)

Trí cinn ar bith díobh seo a leanas:

- żubry
- wilki
- lisy
- jelenie
- borsuki
- nornice
- myszotowy

5. Czym Adam Wajrak jeździ po puszczy?

(3m)

- rowerem

Część B - Kazimierz Dolny (21 marc)

1. *W jakim województwie leży Kazimierz Dolny?* (3 m)
  - lubelskim

2. (i) *Kiedy w Kazimierzu Dolnym odbywa się festiwal Dwa Brzegi?* (3 m)
  - co roku/na przełomie lipca i sierpnia/w lipcu i sierpniu

nó

w lipcu/w sierpniu (1 m)

(ii) *Jakie filmy można zobaczyć podczas trwania festiwalu Dwa Brzegi? Podaj 2 szczegóły.*

Aon **dhá** cheann díobh seo a leanas: (2 × 3 m)

  - fabularne
  - dokumentalne
  - animowane
  - z różnych krajów świata

3. *Wymień 2 rodzaje warsztatów, które odbywają się w Kazimierzu Dolnym?*
Aon **dhá** cheann díobh seo a leanas: (2 × 3 m)
  - sztuki ulicznej
  - jogi
  - pszczelarskie

nó

  - sztuki (2 m)

4. *Jakiego przysmaku można skosztować w Kazimierzu Dolnym?* (3 m)

Ceann amháin díobh seo:

  - (miejscowego) wypieku
  - koguta (z ciasta)
  - oponki (z dodatkami)

Część C - Recenzja książki (30 marc)

1. *Líon isteach an tábla thíos faoin leabhar Jowita zostaje.*

(3 × 3 m)

Ionad na hagóide	Poznań/dormitory/Jowita	(3 m)
Dáta na hagóide	Nollaig 2023 nó Nollaig/2023	(3 m) (2 m)
Líon laethanta na hagóide	Deich	(3 m)

2. *Ticeáil (✓) fíor nó bréagach.*

(3 m)

Is iad na mic léinn údair an leabhair *Jowita zostaje* chomh maith. **Fíor**

3. *Luaigh dhá shonra faoi ábhar an leabhair.*

(2 x 3 m)

Aon **dhá** cheann díobh seo a leanas:

- treoracha
- clár/sceideal na hagóide
- comhfhreagras
- agallaimh
- ailt
- aistí
- grianghraif
- bileoga
- póstaeir

4. *Marcáil (✓) an freagra ceart.*

(3 m)

Dá ndúnfaí an suanlios chiallódh sé sin do na mic léinn:

costas maireachtála níos airde

☒

níos lú uaire ag an obair

☐

tuilleadh amanna ar fáil don fhéin-fhorbairt

☐

tuilleadh ama le haghaidh chaitheamh aimsire

☐

5. (i) *Conas mar a glacadh leis an leabhar?*

(3m)

- go díograiseach

(ii) *Cé a léigh an leabhar? Tabhair dhá shonra.*

(2 x 3 m)

Aon **dhá** cheann díobh seo a leanas:

- scoláirí
- tuismitheoirí
- múinteoirí

Część D - Dmuchane meble (15 mharc)

1. *Cén cineál troscáin a luaitear anseo?* (3m)

- stólta/cathaoireacha

2. *Cad é an cruth inar féidir an troscán a cheannach?* (3m)

- i rolla

3. *Ticeáil (✓) fíor nó bréagach.*

Níl ach troscán airgid ar fáil. **Bréagach** (3m)

4. (i) *Cén meáchan a dhéanfaidh damáiste do throscán Oskar Zięta?* (2 x 3 m)

- 2 tona

(ii) *Cé uaidh a fuair Oskar Zięta a spéis i miotal?*

- ó a sheanathair

Część E – Wiadomości (24 marc)

Mír 1

1. *Líon isteach an tábla thíos faoi Shacar Amp.* (2 x 3 m)

Cén Íoireann a raibh an Íoireann Pholannach ag imirt ina coinne?	An Chéinia
Cén toradh a bhí ar an gcluiche?	An Pholainn 1, An Chéinia 0 / Bhí an bua ag an bPolainn nó 1 – 0 (2 m)

Mír 2

2. *Cad a íoghlaimíonn muid faoi Rysiek, an cat? Tabhair dhá shonra.*

Aon **dhá** cheann díobh seo a leanas: (2 x 3 m)

- ó fhoscadán
- is minic a théadh sé go dtí an traein lena úinéir
- d'fhan sé go dtí go raibh an traein imithe
- bhí sé dílis
- bhí sé cliste

Mír 3

3. *Tabhair dhá shonra faoin thionscadal atá á reáchtáil ag Ionad Eolaíochta Copernicus.*

Aon **dhá** cheann díobh seo a leanas: (2 x 3 m)

- Ritheann an tIonad ceardlanna *Lets discover it!*
- Bíonn na ceardlanna ar siúl i mbailte beaga
- Bíonn na ceardlanna ar siúl ag an deireadh seachtaine
- Bíonn na ceardlanna ar siúl i leabharlanna áitiúla/ionaid phobail/ionaid spóirt/scoileanna
- Taispeánann na múinteoirí do dhaoine fásta conas an eolaíocht a aimsiú le páiste
- Ní theastaíonn aon trealamh ardteicniúil
- Ní theastaíonn aon uirlisí costasacha
- Faigheann rannpháirtithe fearas saor in aisce chun turgnaimh a dhéanamh sa bhaile

Mír 4

4. *Déan cur síos ar an gCearnóg Phoircealláin in Ćmielów. Tabhair dhá shonra.*

Aon **dhá** cheann díobh seo a leanas:

(2 x 3 m)

- tá scairdeán ann
- breathnaíonn an scairdeán cosúil le foireann caife
- tá 20 binse ann
- tá cruth cupáin ar na binsí
- tá uisce ag doirteadh isteach i gceann de na cupáin caife (ón bpota caife)
- tá babhla siúcra ann

AGUISÍN 1

Scéim Mharcála Mhionathruithe

Cuirtear scéim mharcála mhionathraithe i bhfeidhm ar an obair a chuireann iarrthóirí isteach ar deonaíodh ceann amháin nó níos mó de na socruithe seo a leanas dóibh:

- leagan taifeadta d'obair scríofa
- úsáid ríomhaire le saoráid seiceála litrithe cumasaithe
- úsáid scríobhaí
- tarscaoileadh maidir le litriú agus gramadach.

Maidir le hArdteistiméireacht Gnáthleibhéil Polainnise ciallaíonn sé seo nach ngearrtar pionós ar earráidí litrithe agus i ngnéithe áirithe gramadaí mar chásanna míchearta agus réimnithe.

Léamhthuiscint agus Léiriú Scríofa

Litriú: Ná cuir líne faoi fhocail nach bhfuil litrithe i gceart, fiú má chuireann sé as d'fhuaimniú an fhocail.

Gramadach: Is féidir na gnéithe gramadaí nach ngearrfar pionós orthu a mheas ach a shamhlú go bhfuil an freagra á chloisteáil agat mar thaifeadadh. Is ar dhearmad a thabharfaidh an chluas faoi deara amháin is cóir pionós a ghearradh.

AGUISÍN 2

SCRIPT CD

Wywiad z Adamem Wajrakiem – dziennikarzem i przyrodnikiem

- Jak długo mieszka pan w Puszczy Białowieskiej?

- Do puszczy trafiłem pod koniec lat dziewięćdziesiątych. Mieszkam tu już 27 lat.

- Z jakiego powodu przeprowadził się pan do miejsca tak odległego od cywilizacji?

- Moja żona, która jest biologiem, chciała prowadzić tutaj badania. Poza tym to naprawdę fascynujące miejsce! Urzekło mnie już w czasach studenckich.

- W jednym z wywiadów powiedział pan, że musiał się pan do życia w puszczy przyzwyczaić. Do czego na przykład?

- Do nowych prac. Wiele musiałem się nauczyć, na przykład: koszenia trawy czy rąbania drzewa... Sam naprawiam dach, maluję płot, sprzątam szopę... Tak, do życia wiejskiego i związanych z nim wyzwań musiałem się przyzwyczaić. Jestem przecież dziennikarzem, piszę artykuły do gazety. To moje główne źródło dochodu.

- Jak wygląda pana typowy dzień?

- Budzę się przed świtem i idę do lasu, obserwuję przyrodę. Około ósmej jem śniadanie, a potem zabieram psa - Lolka - na spacer. Kolejnych kilka godzin spędzam na pisaniu artykułów do prasy. Wieczorami wraz z żoną dzielimy się wrażeniami z minionego dnia.

- Kiedy, pana zdaniem, najlepiej wybrać się na wycieczkę do Puszczy Białowieskiej?

- Najbardziej polecam okres od jesieni do wiosny, choć jest tu pięknie przez cały rok.

- Jakie zwierzęta widuje pan na co dzień ?

- Najczęściej żubry, wilki, lisy i jelenie. Spotykam też borsuki, nornice i myszołowy.

- A czy jakieś zwierzęta wyginęły w puszczy?

- Niestety tak. Nie zobaczymy już na przykład niedźwiedzia, czajki czy głuszca.

- Co pan robi dla puszczy?

- Nie używam samochodu. Jeżdżę tylko na rowerze.

Kazimierz Dolny

Kazimierz Dolny to uroczne miasto w województwie lubelskim, położone nad brzegiem Wisły. W tym mieście, nazywanym *perłą polskiego renesansu*, organizuje się wiele wydarzeń kulturalnych. Jednym z najważniejszych i najbardziej wyczekiwanych jest Festiwal Filmu i Sztuki *Dwa Brzegi*. Odbywa się on co roku, na przełomie lipca i sierpnia. Festiwal ten przyciąga do Kazimierza Dolnego mnóstwo turystów. Podczas tej imprezy artystycznej można zobaczyć filmy fabularne, dokumentalne i animowane z różnych krajów świata.

Odbywają się wtedy również liczne warsztaty i wystawy. Na szczególną uwagę zasługują warsztaty: sztuki ulicznej, jogi czy pszczelarskie. Festiwal *Dwa Brzegi* jest nie tylko doskonałą okazją do obejrzenia nowych filmów czy udziału w wielu kulturalnych projektach, ale także do odwiedzenia Kazimierza Dolnego. Miasto to słynie z ciekawych muzeów, galerii sztuki oraz przytulnych kawiarni i restauracji. W czasie festiwalu organizowane są także wydarzenia kulinarne, podczas których można spróbować smaczków, miejscowych wypieków, takich jak: koguta z ciasta czy oponki z różnymi dodatkami.

Recenzja książki

Książka pod tytułem *Jowita zostaje. Historia dziesięciu dni ruchu studenckiego* powstała pod wpływem wydarzeń, które miały miejsce w Poznaniu w grudniu 2023 roku. Władze Uniwersytetu imienia Adama Mickiewicza zamierzały wówczas sprzedać akademik *Jowita*. Studenci nie chcieli się na to zgodzić, ponieważ straciliby miejsca zamieszkania. W formie sprzeciwu zajęli dom studencki *Jowita* i przebywali w nim przez dziesięć dni. W tym czasie prowadzone były rozmowy między władzami uniwersytetu a studentami.

Na szczęście akademik udało się uratować. Po zakończeniu protestu powstała książka *Jowita zostaje*. Spełnia ona rolę kroniki tamtych dni. Jak przyznają autorzy, czyli studenci uczestniczący w tej akcji, książka ma dla nich znaczenie informacyjne. Zawiera instrukcje, program działań, korespondencję studentów z władzami uczelni, wywiady z uczestnikami strajku. Ponadto są w niej także różne artykuły i eseje, wiele zdjęć, projekty ulotek i plakatów. Książka liczy ponad pięćset stron! W przedmowie autorzy napisali, że zależy im na tym, by kolejne pokolenia młodych mogły sięgać po podobne źródła, by uczyć się, jak zwyciężać w walce o swoje prawa.

W przeprowadzonych rozmowach studenci podkreślali, że chodzi im o bezpieczeństwo socjalne studiujących oraz o to, by każdy miał dostęp do edukacji. Utrata akademika oznaczałaby wyższe koszty utrzymania, a co za tym idzie, więcej godzin spędzonych w pracy, a mniej poświęconych na rozwój osobisty. A przecież studia to także czas na realizowanie swoich pasji. Książka ta spotkała się z entuzjastycznym odbiorem zarówno wśród studentów, jak ich rodziców i nauczycieli. Po jej wydaniu w wielu miastach uniwersyteckich zaczęły powstawać organizacje, których celem jest ochrona praw studenckich.

Dmuchane meble

Niezwykłą technologię dmuchania dwuwarstwowej, płaskiej blachy wymyślił polski projektant Oskar Zięta. Stworzył stołki, które kupuje się zwinięte w rolkę. Rolka jest na tyle mała, że mieści się w torbie na zakupy. Aby powstał stołek, trzeba tę formę napompować przy pomocy ręcznej pompki. Każdy egzemplarz przybiera oryginalną formę, ponieważ metal nigdy nie wygina się w ten sam sposób. Metalowe stołki, na początku tylko srebrne, teraz są już dostępne w wielu kolorach.

Produkt Oskara Zięty, pomimo że jest najlżejszym krzesłem na świecie, zdecydowanie można określić: solidnym, wytrzymałym i długowiecznym. Badania wykazały, że odkształci się dopiero pod ciężarem dwóch ton. Laserowo wycinana stal jest wydajna w produkcji i nadaje się do recyklingu. Zainteresowanie metalem odziedziczył pan Zięta po dziadku, który z zawodu był kowalem. Stołek Plopp, czyli „polski ludowy obiekt pompowany powietrzem”, przyniósł autorowi sławę i liczne nagrody. Mebel trafił do Centrum Pompidou jako jedno z dwunastu krzesel, które zmieniły oblicze współczesnego wzornictwa.

Wiadomości

1. W listopadzie ubiegłego roku reprezentacja Polski kobiet w Amp Futbolu, czyli piłce nożnej kobiet po amputacji nogi, pokonała Kenię w meczu o trzecie miejsce mistrzostw świata. To pierwszy mundial kobiecy w tej kategorii, co sprawia, że sukces Polek staje się historycznym momentem dla polskiego sportu. W emocjonującym meczu Polska wygrała z Kenią jeden zero.
2. Na gdańskim dworcu miała miejsce niecodzienna uroczystość. Odsłonięto tam rzeźbę kota - Ryśka. Na uroczystości był i kot, i jego właścicielka – pani Patrycja Makowska. Podczas wywiadu powiedziała, że przygarnęła Ryśka ze schroniska dla zwierząt i od razu bardzo pokochała. Jak widać, z wzajemnością! W ubiegłym roku pracownicy dworca zauważyli, że kot regularnie odprowadza do pociągu swoją właścicielkę, po czym siada na ławce i czeka aż pociąg odjedzie. Wierność kota została uhonorowana pięknym pomnikiem.
3. Centrum Nauki Kopernik prowadzi warsztaty „Odkryjmy to!”. Odbywają się one w małych miejscowościach. W weekendy, w lokalnych bibliotekach, domach kultury, centrach sportowych czy szkołach – edukatorzy z Kopernika pokazują dorosłym, jak poprzez wspólne eksperymentowanie odkrywać z dzieckiem świat nauki. Zaletą projektu jest to, że do eksperymentowania nie potrzeba zaawansowanego

technologicznie i kosztownego sprzętu. Po zakończeniu warsztatów uczestnicy otrzymują darmowy zestaw do eksperymentowania z dzieckiem w domu.

4. W Ćmielowie miało miejsce uroczyste otwarcie Porcelanowego Rynku. W jego centrum jest fontanna przypominająca serwis do kawy. Dookoła niej znajduje się dwadzieścia ławeczek w kształcie filiżanek. Do jednej z nich spływa woda z czajniczka. Jest też oczywiście cukiernica. Filiżanki, które zdobią ćmielowski rynek, zostały wykonane zgodnie ze wzorem, który powstał jeszcze przed II wojną światową. Zlecił go ówczesny prezydent Rzeczypospolitej - Ignacy Mościcki.

